

Sygn. akt VIII U 458/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Hanna Witkowska-Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Lawrenc

po rozpoznaniu w dniu 20 sierpnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy C. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania C. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 1 marca 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił C. B. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na fakt, iż nie wykazał 15 lat pracy w szczególnych warunkach a jedynie 12 lat, 3 miesiące i 26 dni.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 30 października 1979 roku do dnia 30 czerwca 1980 roku oraz od 29 września 1980 roku do 30 września 1981 roku, ponieważ okresów tych nie potwierdził zakład pracy ubezpieczonego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony C. B. wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, iż do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach powinien zostać mu zaliczony okres zatrudnienia od 8 października 1982 roku do dnia 30 listopada 1984 roku, w którym to okresie wykonywał pracę cieśli na wysokości oraz pracę maszynisty ciężkich maszyn budowlanych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 14 maja 2013 roku C. B. wniósł o zaliczenie mu jako pracy w szczególnych warunkach również okresu zatrudnienia w (...) S.A. w G. w okresie od 22 stycznia 1990 roku do 30 czerwca 1990 roku. Wniósł ponadto o uznanie za pracę w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) w latach 1979 – 1985.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

C. B. urodził się (...) roku. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1 stycznia 1999 roku miał udowodnionych 26 lat, 10 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 12 lat, 3 miesiące i 26 dni okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach /okoliczności bezsporne/.

W okresie od 2 maja 1972 roku do dnia 31 października 2002 roku zatrudniony był w (...) S.A. w G.. W tym czasie w okresie od 2 maja 1972 roku do dnia 7 października 1982 roku wykonywał pracę robotnika, od 8 października 1982 roku do dnia 30 listopada 1985 roku - pracę operatora średniego sprzętu budowlanego zaś od 1 grudnia 1985 roku zatrudniony był na stanowisku cieśli. W trakcie zatrudnienia w okresach: 4 września 1980 roku, 7 stycznia 1982 roku, od 22 stycznia 1990 roku do 1 sierpnia 1990 roku, 27 lutego 1995 roku, 2 grudnia 1999 roku, od 23 do 25 lipca 2001 roku oraz od 18 lipca 2002 roku do 27 września 2002 roku C. B. przebywał na urlopie bezpłatnym. W tym czasie w okresie od 1 grudnia 1985 roku do dnia 31 października 2002 roku (z wyłączeniem okresu urlopow bezpłatnych) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości /dowody: świadectwo pracy k. 9 akt ubezpieczeniowych; świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 10 akt ubezpieczeniowych; częściowo dowód z przesłuchania w charakterze strony k. 24v – 25, 00:04:11 – 00:14:08 płyta CD k. 61; karta kwalifikacyjna akta osobowe k. 50; orzeczenie lekarskie z dnia 1 października 1982 roku akta osobowe k. 50; oświadczenie z dnia 8 października 1982 roku akta osobowe k. 50; zaświadczenie koperta k. 59/.

W okresie od 29 kwietnia 1986 roku do dnia 31 grudnia 1986 roku C. B. przebywał na budowie eksportowej w miejscowości S.w (...), gdzie wykonywał pracę cieśli polegającą na montowaniu konstrukcji metalowych, żelbetonowych i rusztowań na wysokości /dowody: umowa o pracę na czas określony z dnia 24 kwietnia 1986 roku w aktach osobowych k. 50; zeznania świadka J. M. k. 25; zeznania świadka W. W. k. 25 – 25v; częściowo dowód z przesłuchania w charakterze strony k. 24v – 25, 00:04:11 – 00:14:08 płyta CD k. 61/.

W okresie od 22 stycznia 1990 roku do dnia 30 czerwca 1990 roku skarżący zatrudniony był w (...) S.A. w G. na stanowisku cieśli /dowody: świadectwo pracy koperta k. 23; częściowo dowód z przesłuchania w charakterze strony k. 24v – 25, 00:04:11 – 00:14:08 płyta CD k. 61/.

W dniu 24 stycznia 2013 roku C. B. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 1 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił mu tego prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach /okoliczności bezsporne/.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty i ich kopie oraz odpisy zawarte w aktach sprawy, w aktach ubezpieczeniowych i aktach osobowych ubezpieczonego, których wiarygodność nie była kwestionowana w trakcie postępowania przez żadną ze stron. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności i autentyczności. Wskazać jednakże należy, iż w ocenie Sądu ubezpieczony błędnie zinterpretował przedłożone przez niego na rozprawie w dniu 20 sierpnia 2013 roku zaświadczenie. Z zaświadczenia tego bowiem wynika jedynie, iż w dniu jego wystawienia, tj. w dniu 10 października 1997 roku, ubezpieczony zatrudniony był na stanowisku cieśli, nie zaś jak twierdził, że stanowisko to zajmował od początku zatrudnienia. Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się ponadto na zeznaniach świadków J. M. oraz W. W., którym to zeznaniom Sąd dał wiarę w całości albowiem były konsekwentne, spójne i logiczne a nadto znalazły odzwierciedlenie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Mając na względzie tak dokonaną ocenę materiału dowodowego Sąd doszedł do przekonania, iż zeznania

ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony zasługują na wiarę jedynie w części w jakiej znalazły one odzwierciedlenie w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym. Jedynie bowiem w tej części znalazły one odzwierciedlenie w pozostałym zebranych materiale dowodowym, w szczególności w aktach osobowych ubezpieczonego w okresie zatrudnienia w (...)w(...). W pozostałym zaś zakresie Sąd uznał zeznania te za niewiarygodne.

W szczególności nie sposób dać mu wiary jakoby do 1985 roku zajmował się tylko stawianiem rusztowań oraz pracami rozbiórkowymi. Z dokumentacji osobowej ubezpieczonego jednoznacznie wynika, że w trakcie zatrudnienia do 1985 roku zajmował również stanowisko operatora sprzętu średniego, a nie jak twierdził w odwołaniu operatora sprzętu ciężkiego. Posiada nawet uprawnienia aby taki sprzęt obsługiwać. Dlatego też nie sposób dać wiary jego twierdzeniom jakoby cały czas pracował na wysokościach przy montażu rusztowań.

Sąd zważył, co następuje:

Na tle ustalonego stanu faktycznego Sąd uznał, iż odwołanie wnioskodawcy C. B. nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie spełnia on wszystkich przesłanek dla przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia.

Ubezpieczony domagał się ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Podstawą takiego żądania jest art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Na wstępie wskazać należy, iż przepis ten stanowi szczególne uregulowanie, tworząc osobną kategorię ubezpieczonych i mając zastosowania do innych stanów faktycznych, aniżeli objęte regulacjami art. 32 ust. 1 i 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przepis art. 184 tej ustawy znajduje zastosowanie w stosunku do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., które zasadnicze, wskazane w nim warunki nabycia prawa do świadczenia, spełniły już w dacie wejścia ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a więc na dzień 1 stycznia 1999r. i gwarantuje osobom tym możliwość nabycia prawa do świadczenia na dotychczasowych warunkach. Przepis ten został zawarty w przepisach przejściowych, ma na celu zagwarantowanie częściowo nabytych uprawnień emerytalnych – prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach osobom urodzonym po 31 grudnia 1948r. – z tytułu spełnienia warunków stażowych, określonych w tym przepisie, do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niewątpliwie bowiem ustawa o emeryturach i rentach z FUS ograniczyła uprawnienia emerytalne tych osób, chociażby w art. 46 ust. 1 określając czasokres, do którego można spełnić warunki do uzyskania świadczenia. Z uwagi na ten fakt właśnie ustawodawca wprowadził przepis przejściowy, jakim jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, pozwalający realizować wskazanej w nim grupie ubezpieczonych prawo do emerytury.

Stosownie do jego treści, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w tym przepisie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

Zgodnie z art. 27 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, a nadto mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Nadto, zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w

wieku niższym niż określony w art. 27 (ust.1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2).

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stosownie do treści § 3 tego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Natomiast w myśl § 4 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w cytowanym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Przepis § 2 rozporządzenia stanowi dalej, iż okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według stosownego wzoru lub w świadectwie pracy.

Należy podkreślić, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 20, poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony ukończył 60 lat, udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności posiadanie przez ubezpieczonego wymaganego 15-letniego okresu pracy w tychże warunkach.

Do okresów pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony chciał zaliczenia okresu zatrudnienia w (...)w latach 1979 – 1985 oraz w (...) S.A.w G.w okresie od 22 stycznia 1990 roku do 30 czerwca 1990 roku.

Sąd zatem uznał za zasadne ustalić charakter pracy ubezpieczonego w spornych okresach. Zaznaczyć należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach”

w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90).

W tym miejscu podkreślić należy, iż wykrycie prawdy przez sąd ogranicza się w zasadzie do przeprowadzenia dowodów zgłoszonych przez strony, bowiem na nich spoczywa ciężar dowodu (art. 6 k.c.), zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontrydiktoryjności procesu, gdyż – ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach procesowych. Działanie sądu z urzędu i przeprowadzenie dowodu niewskazanego przez stronę jest po uchyleniu art. 3 § 2 k.p.c. dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych oraz musi wypływać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 grudnia 2010 r. w sprawie I BU 8/10, Lex nr 785642). Podobne stanowisko zajął także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 28 czerwca 2001 r. zapadłym w sprawie o sygn. akt III AUa 2588/00, w wyroku z dnia 23 października 2001 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 377/01 oraz w wyroku z dnia z dnia 12 grudnia 2000 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 1540/00. Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela w pełni pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy oraz Sąd Apelacyjny w cytowanych wyżej wyrokach.

Zatem to na ubezpieczonym ciążył obowiązek udowodnienia, iż w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Ubezpieczony zaś poza własnymi twierdzeniami, które okazały się sprzeczne z jego dokumentacją osobową z (...), nie przedstawił żadnych dowodów. Świadczenie zawnioskowani i przesłuchani w toku postępowania sądowego potwierdzili jedynie, iż w okresie od 29 kwietnia 1986 roku do dnia 31 grudnia 1986 roku ubezpieczony rzeczywiście wykonywał pracę cieśli na budowie eksportowej, która to praca polegała na montowaniu rusztowań. Wskazać jednakże należy, iż okres ten został przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznany jako okres zatrudnienia w szczególnych warunkach albowiem znalazł się on w świadectwie pracy wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionym przez (...). Zaś twierdzenia samego ubezpieczonego o tym, iż w spornym okresie czasu wykonywał pracę w szczególnych warunkach w żaden sposób nie znalazły odzwierciedlenia w pozostałym materiale dowodowym. Ubezpieczony bowiem nie tylko nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swoich słów, ale również nie sprecyzował w jakich okresach jaką pracę wykonywał. Z akt osobowych ubezpieczonego jednoznacznie zaś wynika, iż w okresie zatrudnienia zajmował kilka różnych stanowisk, z których nie wszystkie mogłyby zostać uznane za pracę w szczególnych warunkach. Co więcej ubezpieczony nie wspominał nawet, iż wykonywał inne prace skupiając się na twierdzeniach, iż stale w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Przypomnieć zaś należy, iż to na ubezpieczonym ciążył obowiązek wykazania, że w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

W tym stanie rzeczy należy uznać, iż ubezpieczony nie wykazał wymaganych przepisem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a zatem nie spełnia on warunków do przyznania mu emerytury.

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ §1 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA w SO H. Witkowska – Zalewska